

**TA'LIM SIFATINI OSHIRISHDA INNOVATSION PEDAGOGIK
TEXNOLOGIYALARNING AHAMIYATI****Toshbotirov Quvonchbek**Nizomiy nomidagi O'zbekiston Milliy Pedagogika
Universiteti, Tarix fakulteti"Milliy go'ya, ma'naviyat asoslari va huquq
ta'limi" yo'nalishi 201-guruh talabasi<https://doi.org/10.5281/zenodo.20592245>

Annotatsiya. Mazkur maqolada ta'lim sifatini oshirishda innovatsion pedagogik texnologiyalarning o'rni va ahamiyati ilmiy-pedagogik jihatdan tahlil qilinadi. Zamonaviy ta'lim tizimida yuz berayotgan o'zgarishlar, innovatsion yondashuvlarning nazariy asoslari, pedagogik texnologiyalarning o'quv jarayoniga ta'siri hamda ta'lim samaradorligini oshirishdagi imkoniyatlari yoritiladi. Shuningdek, innovatsion metodlar asosida tashkil etilgan ta'limning o'quvchilar tafakkuri, mustaqil fikrlashi va kompetensiyalarini rivojlantirishdagi o'rni haqida fikr yuritiladi.

Kalit so'zlar: ta'lim sifati, innovatsiya, pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar, kompetensiya, raqamli ta'lim, pedagogik mahorat, innovatsion yondashuv, ta'lim samaradorligi, zamonaviy ta'lim.

XXI asr insoniyat tarixida ilm-fan, texnologiya va axborot almashinuvi misli ko'rilmagan darajada jadallashgan davr sifatida e'tirof etilmoqda. Bunday sharoitda har qanday davlatning taraqqiyoti avvalo uning ta'lim tizimi bilan belgilanadi. Chunki bugungi kunda raqobat iqtisodiyot yoki siyosatda emas, balki bilim va intellekt sohasida kechmoqda. Shu sababli zamonaviy ta'lim oldida turgan asosiy vazifa nafaqat bilim berish, balki yangicha fikrlaydigan, innovatsion g'oyalar yarata oladigan va murakkab muammolarni hal qila oladigan shaxslarni tarbiyalashdan iboratdir.

Ta'lim sifati masalasi dunyoning barcha mamlakatlari uchun dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Sifatli ta'lim jamiyat taraqqiyotining asosiy omili, iqtisodiy rivojlanishning muhim poydevori va inson kapitalini shakllantirishning eng samarali vositasi hisoblanadi. Shu bois bugungi kunda ta'lim tizimiga innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish zarurati tobora ortib bormoqda.

An'anaviy ta'lim tizimi uzoq yillar davomida jamiyat ehtiyojlarini qondirib keldi. Biroq zamonaviy dunyoning tezkor o'zgarishlari yangi yondashuvlarni talab etmoqda. Endilikda o'quvchilarni faqat tayyor bilimlarni yodlashga emas, balki mustaqil izlanishga, tahlil qilishga, muammolarni hal etishga va ijodiy

fikrlashga o'rgatish muhim vazifaga aylandi. Aynan shu ehtiyoj innovatsion pedagogik texnologiyalarning rivojlanishiga turtki bo'ldi.

Innovatsion pedagogik texnologiyalar ta'lim jarayonini zamon talablariga mos ravishda tashkil etishga xizmat qiluvchi metodlar, vositalar va yondashuvlar majmuasidir. Ularning asosiy maqsadi o'quvchini ta'lim jarayonining faol ishtirokchisiga aylantirish, uning bilim olishga bo'lgan qiziqishini oshirish va shaxsiy salohiyatini ro'yobga chiqarishdan iboratdir.

Pedagogika fanida innovatsiya tushunchasi yangilik yaratish va uni amaliyotga tatbiq etish bilan bog'liq jarayon sifatida talqin qilinadi. Ta'lim sohasidagi innovatsiyalar esa yangi metodlar, texnologiyalar, boshqaruv tizimlari va pedagogik g'oyalarning amaliyotga joriy etilishi orqali namoyon bo'ladi. Innovatsion texnologiyalar o'quv jarayonining samaradorligini oshirish bilan birga ta'lim mazmunini ham boyitadi.

Bugungi ta'lim tizimida innovatsion texnologiyalardan foydalanishning asosiy sababi o'quvchilarning ehtiyojlari va qiziqishlarining o'zgarib borayotganligidir. Hozirgi avlod raqamli texnologiyalar muhitida ulg'aymoqda. Ular axborotni tez qabul qilish, vizual materiallarni ko'proq idrok etish va interaktiv faoliyatda ishtirok etishga moyildirlar. Shu sababli an'anaviy ma'ruza usullari ko'pincha yetarli natija bermay qolmoqda.

Innovatsion pedagogik texnologiyalar o'quvchilarni passiv tinglovchidan faol ishtirokchiga aylantiradi. Dars jarayonida o'quvchilar mustaqil fikr bildiradi, muammolar ustida ishlaydi, guruhlar bilan hamkorlik qiladi va o'z bilimlarini amaliy faoliyatda qo'llaydi. Natijada bilimlarning o'zlashtirilish darajasi oshadi va o'quvchilarning o'qishga bo'lgan motivatsiyasi kuchayadi.

Ta'lim sifati ko'p jihatdan o'qituvchining faoliyatiga bog'liqdir. Innovatsion texnologiyalar pedagogdan ham yangicha yondashuvni talab etadi. Endilikda o'qituvchi faqat bilim beruvchi emas, balki ta'lim jarayonini tashkil etuvchi, yo'naltiruvchi va maslahatchi sifatida faoliyat yuritadi. Bu esa pedagogik faoliyatning mazmunini tubdan o'zgartirmoqda.

Innovatsion texnologiyalar orasida interfaol metodlar alohida o'rin tutadi. Interfaol metodlarning asosiy afzalligi shundaki, ular o'quvchilarni faol fikrlashga undaydi. Bahs-munozaralar, aqliy hujum, klaster, debat, keys-stadi va loyiha metodlari o'quvchilarning mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Zamonaviy ta'limning muhim talabi kompetensiyaviy yondashuv hisoblanadi. Ushbu yondashuv bilimlarni shunchaki o'zlashtirish emas, balki ularni amaliyotda qo'llash qobiliyatini shakllantirishni nazarda tutadi.

Innovatsion pedagogik texnologiyalar aynan kompetensiyalarni rivojlantirishga xizmat qilishi bilan ahamiyatlidir.

Ta'lim sifati haqida so'z yuritilganda o'quvchilarning mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini shakllantirish masalasi ham muhimdir. Innovatsion texnologiyalar o'quvchilarni izlanishga, yangi bilimlarni mustaqil ravishda topishga va ularni tahlil qilishga o'rgatadi. Bu esa umrbod ta'lim olish tamoyilining shakllanishiga xizmat qiladi.

Shunday qilib, innovatsion pedagogik texnologiyalar zamonaviy ta'limning ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Ular nafaqat dars samaradorligini oshiradi, balki o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga, ijodiy tafakkurining shakllanishiga va zamonaviy kompetensiyalarni egallashiga ham xizmat qiladi. Shu bois ta'lim sifatini oshirish masalasini innovatsion texnologiyalarsiz tasavvur etish qiyin.

Innovatsion pedagogik texnologiyalarni ta'lim jarayoniga joriy etish bugungi kunda nafaqat metodik zarurat, balki ijtimoiy ehtiyoj ham hisoblanadi. Chunki zamonaviy jamiyat o'zgaruvchan, murakkab va tezkor axborot oqimlari bilan tavsiflanadi. Bunday sharoitda an'anaviy bilimlar bilan cheklanib qolgan mutaxassislar emas, balki yangilik yarata oladigan, muammolarni mustaqil hal qiladigan va hayot davomida o'rganishga tayyor insonlar talab etiladi. Ta'lim tizimining vazifasi esa aynan shunday shaxslarni tarbiyalashdan iboratdir.

Pedagogik texnologiyalarning innovatsion xarakteri, avvalo, o'quvchi shaxsiga bo'lgan munosabatda namoyon bo'ladi. An'anaviy ta'limda o'quvchi ko'pincha tayyor bilimlarni qabul qiluvchi obyekt sifatida qaralgan bo'lsa, zamonaviy innovatsion yondashuvlarda u ta'lim jarayonining faol subyekt sifatida e'tirof etiladi. Bu esa ta'limning mazmuni va metodlariga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. O'quvchi o'z fikrini erkin ifoda etishi, izlanishi, xulosa chiqarishi va yangi g'oyalarni ilgari surishi uchun sharoit yaratiladi.

Innovatsion pedagogik texnologiyalar orasida muammoli ta'lim alohida o'rin tutadi. Muammoli ta'limning mohiyati shundan iboratki, o'quvchiga tayyor javob berilmaydi, aksincha, u muayyan muammo bilan yuzlashtiriladi. Ushbu muammoni hal qilish jarayonida o'quvchi tahlil qiladi, taqqoslaydi, dalillar izlaydi va mustaqil xulosaga keladi. Bunday faoliyat bilimlarning chuqur va mustahkam o'zlashtirilishiga yordam beradi.

Muammoli ta'limning afzalligi shundaki, u o'quvchilarda tadqiqotchilik qobiliyatlarini rivojlantiradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, inson mustaqil ravishda topgan bilimni uzoq vaqt eslab qoladi. Shu sababli zamonaviy pedagoglar muammoli vaziyatlardan keng foydalanishga intilmoqdalar. Ayniqsa,

tabiiy va ijtimoiy fanlarni o'qitishda ushbu texnologiya samarali natijalar bermoqda.

Ta'lim sifatini oshirishda loyiha asosida o'qitish texnologiyasi ham muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu texnologiya o'quvchilarni real hayotiy vazifalar ustida ishlashga undaydi. O'quvchilar loyiha tayyorlash jarayonida ma'lumot to'playdi, tahlil qiladi, rejalashtiradi va natijalarni taqdim etadi. Natijada ularda mustaqil fikrlash, jamoada ishlash va mas'uliyat hissi rivojlanadi.

Loyiha metodining yana bir afzalligi shundaki, u nazariya bilan amaliyotni bog'lash imkonini beradi. Ko'pincha o'quvchilar nazariy bilimlarning hayotdagi ahamiyatini to'liq anglay olmaydilar. Loyiha faoliyati esa ularga o'z bilimlarini real vaziyatlarda qo'llash imkoniyatini yaratadi. Bu esa ta'limning amaliy ahamiyatini kuchaytiradi va motivatsiyani oshiradi.

Bugungi kunda raqamli texnologiyalar ham innovatsion pedagogik texnologiyalarning ajralmas qismiga aylanib ulgurdi. Raqamli ta'lim vositalari darslarni yanada qiziqarli va samarali tashkil etishga yordam bermoqda. Elektron darsliklar, virtual laboratoriyalar, onlayn test tizimlari va multimedia taqdimotlari o'quvchilarning bilim olish jarayonini sezilarli darajada boyitmoqda.

Ayniqsa, multimedia texnologiyalarining ta'limdagi o'rni katta. Inson axborotning katta qismini ko'rish va eshitish orqali qabul qiladi. Shu sababli tasvir, animatsiya, audio va video materiallardan foydalanish o'quv materiallarining yaxshiroq o'zlashtirilishiga xizmat qiladi. Murakkab mavzularni vizual tarzda tushuntirish imkoniyati innovatsion texnologiyalarning muhim afzalliklaridan biridir.

So'nggi yillarda sun'iy intellekt elementlaridan foydalanish ham ta'lim tizimida kengayib bormoqda. Sun'iy intellekt asosidagi platformalar o'quvchilarning individual ehtiyojlarini aniqlash, bilim darajasini tahlil qilish va mos tavsiyalar berish imkoniyatiga ega. Bu esa shaxsga yo'naltirilgan ta'limni samarali tashkil etishga yordam bermoqda.

Innovatsion pedagogik texnologiyalar o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishda ham muhim rol o'ynaydi. Zamonaviy dunyoda insonning muvaffaqiyati ko'p jihatdan uning muloqot qila olish qobiliyatiga bog'liqdir. Guruhli ishlar, debatlar, davra suhbatlari va taqdimotlar o'quvchilarda nutq madaniyatini shakllantiradi, fikrlarni asoslash va himoya qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Ta'lim sifatini oshirishning muhim ko'rsatkichlaridan biri o'quvchilarning kreativ fikrlash darajasi hisoblanadi. Innovatsion texnologiyalar aynan ijodkorlikni rivojlantirishga xizmat qiladi. O'quvchilarni standart javoblardan voz

kechishga, yangicha yondashuvlarni izlashga va muammolarga turli nuqtai nazardan qarashga o'rgatadi. Bu esa kelajakda innovatsion g'oyalar va ilmiy kashfiyotlarning paydo bo'lishiga zamin yaratadi.

Pedagogik innovatsiyalar o'quvchilarda mas'uliyat hissini ham kuchaytiradi. Mustaqil topshiriqlar, loyihalar va tadqiqot faoliyati o'quvchilarni o'z natijalari uchun javob berishga o'rgatadi. Bu esa nafaqat ta'limdagi muvaffaqiyat, balki kelajakdagi kasbiy faoliyat uchun ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Innovatsion texnologiyalarning yana bir afzalligi shundaki, ular ta'lim jarayonini demokratlashtiradi. O'quvchi o'z fikrini erkin bildirish, savollar berish va muhokamalarda ishtirok etish imkoniyatiga ega bo'ladi. Natijada ta'lim jarayoni bir tomonlama axborot uzatish emas, balki o'zaro hamkorlik va muloqot maydoniga aylanadi.

Shunday qilib, innovatsion pedagogik texnologiyalar ta'lim sifatini oshirishning eng samarali vositalaridan biri hisoblanadi. Ular o'quvchilarning bilim olishga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi, mustaqil fikrlashini rivojlantiradi, kreativ va kommunikativ kompetensiyalarini shakllantiradi hamda ta'lim jarayonining umumiy samaradorligini oshiradi. Zamonaviy ta'lim tizimi uchun ushbu texnologiyalarni chuqur o'rganish va amaliyotga keng tatbiq etish muhim vazifalardan biri bo'lib qolmoqda.

Innovatsion pedagogik texnologiyalarning ta'lim sifatiga ta'sirini chuqurroq tahlil qilganda, ularning faqat metodik vosita emas, balki ta'lim falsafasini yangilovchi omil ekanligi namoyon bo'ladi. Chunki innovatsion texnologiyalar ta'lim jarayonining barcha tarkibiy qismlariga – maqsad, mazmun, metod, shakl va natijalarga ta'sir ko'rsatadi. Ular o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi munosabatlarni yangi bosqichga olib chiqadi hamda ta'limning insonparvarlik va demokratik tamoyillarini mustahkamlaydi.

Dunyo ta'lim tizimlari tajribasi shuni ko'rsatadiki, ta'lim sifati yuqori bo'lgan mamlakatlarda innovatsion yondashuvlar keng qo'llaniladi. Rivojlangan davlatlar ta'lim tizimida o'quvchilarning mustaqil faoliyatiga, tanqidiy fikrlashiga va amaliy kompetensiyalariga alohida e'tibor qaratiladi. Bu esa innovatsion pedagogik texnologiyalarning zamonaviy ta'limdagi ahamiyatini yanada oshirmoqda.

Ta'lim sifatini belgilovchi muhim omillardan biri bilimlarning hayot bilan bog'liqligidir. O'quvchi olgan bilimlarini real hayotda qo'llay olmasa, ta'limning samaradorligi pasayadi. Innovatsion pedagogik texnologiyalar esa nazariya va amaliyot o'rtasidagi bog'liqlikni mustahkamlash imkonini beradi. Masalan, amaliy

mashg'ulotlar, loyihalar, tadqiqot ishlari va keys-stadilar orqali o'quvchilar bilimlarning amaliy ahamiyatini anglay boshlaydilar.

Innovatsion texnologiyalar yordamida tashkil etilgan darslarda o'quvchilar passiv tinglovchi emas, balki faol tadqiqotchi sifatida ishtirok etadilar. Ular muammolarni aniqlash, ma'lumotlarni tahlil qilish, yechim variantlarini ishlab chiqish va xulosalar chiqarish jarayonida bevosita qatnashadilar. Bunday faoliyat esa o'quvchilarning intellektual salohiyatini rivojlantiradi.

Zamonaviy ta'limning muhim maqsadlaridan biri o'quvchilarda tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishdir. Tanqidiy fikrlash insonning axborotlarni tahlil qilish, dalillarni baholash va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatini anglatadi. Innovatsion texnologiyalar aynan shu ko'nikmalarni rivojlantirish uchun keng imkoniyatlar yaratadi. Munozaralar, bahslar, muammoli topshiriqlar va ijodiy vazifalar o'quvchilarning fikrlash doirasini kengaytiradi.

Bugungi axborot asrida inson turli manbalardan ulkan hajmdagi ma'lumotlarni qabul qiladi. Shu sababli faqat axborotni eslab qolishning o'zi yetarli emas. Uni saralash, tahlil qilish va undan oqilona foydalanish zarur. Innovatsion pedagogik texnologiyalar o'quvchilarda aynan mana shu ko'nikmalarni rivojlantirishga xizmat qiladi.

Ta'lim sifati va innovatsion texnologiyalar o'rtasidagi bog'liqlikni ko'rsatadigan yana bir muhim jihat – bu individual yondashuvdir. Har bir o'quvchining qobiliyati, qiziqishi va o'zlashtirish darajasi turlicha bo'ladi. An'anaviy ta'limda barcha o'quvchilarga bir xil yondashuv qo'llanilgan bo'lsa, innovatsion texnologiyalar individual ta'lim imkoniyatlarini kengaytiradi. Raqamli platformalar, differensial topshiriqlar va moslashtirilgan o'quv dasturlari har bir o'quvchining ehtiyojlarini hisobga olishga yordam beradi.

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim innovatsion pedagogik texnologiyalarning muhim tarkibiy qismidir. Ushbu yondashuvning asosiy maqsadi o'quvchining shaxsiy salohiyatini ro'yobga chiqarishdir. O'quvchi o'z qobiliyatlarini namoyon etishi va rivojlantirishi uchun qulay sharoit yaratilganda ta'lim samaradorligi sezilarli darajada ortadi.

Innovatsion pedagogik texnologiyalar o'quvchilarning o'z-o'zini rivojlantirish ko'nikmalarini ham shakllantiradi. Zamonaviy jamiyatda inson butun umri davomida o'rganishga majbur. Kasblar, texnologiyalar va bilimlar tez yangilanayotgan bir davrda mustaqil ta'lim olish qobiliyati katta ahamiyatga ega. Shu sababli innovatsion texnologiyalar orqali o'quvchilarda umrbod ta'lim olish madaniyatini shakllantirish muhim vazifa hisoblanadi.

Ta'lim jarayonida hamkorlik texnologiyalaridan foydalanish ham katta natijalar beradi. Hamkorlik asosida tashkil etilgan faoliyat o'quvchilarda jamoa bilan ishlash, muloqot qilish, mas'uliyatni taqsimlash va murosaga kelish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Zamonaviy mehnat bozori aynan mana shunday kompetensiyalarga ega mutaxassislarni talab qilmoqda.

Innovatsion texnologiyalar pedagog faoliyatini ham yangi bosqichga olib chiqmoqda. Endilikda pedagogning asosiy vazifasi ma'lumot berish emas, balki o'quvchilarning bilim olish faoliyatini samarali tashkil etishdan iboratdir. Bu esa pedagogdan yuqori darajadagi kasbiy mahorat, ijodkorlik va innovatsion fikrlashni talab qiladi.

Bugungi kunda pedagogning muvaffaqiyati ko'p jihatdan uning innovatsion faoliyatiga bog'liq. O'qituvchi yangi metodlarni qo'llay olishi, axborot texnologiyalaridan samarali foydalanishi va ta'lim jarayonini zamon talablariga mos ravishda tashkil etishi kerak. Bunday pedagoglar ta'lim sifatining oshishida muhim rol o'ynaydilar.

Innovatsion texnologiyalar yordamida ta'lim natijalarini baholash tizimi ham takomillashmoqda. An'anaviy baholash tizimi ko'pincha faqat bilimlarni tekshirish bilan cheklangan bo'lsa, zamonaviy yondashuvlar kompetensiyalarni baholashga qaratilgan. Portfolio, elektron baholash, refleksiya va formatif baholash usullari o'quvchilarning rivojlanishini kompleks tarzda tahlil qilish imkonini beradi.

O'zbekiston ta'lim tizimida ham innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish bo'yicha keng ko'lamlı islohotlar amalga oshirilmoqda. Maktab va oliy ta'lim muassasalarida zamonaviy pedagogik metodlardan foydalanish, raqamli ta'lim platformalarini rivojlantirish hamda o'qituvchilarning innovatsion kompetensiyalarini oshirishga katta e'tibor qaratilmoqda. Bu esa ta'lim sifatini yangi bosqichga olib chiqishga xizmat qilmoqda.

Kelajak ta'limi innovatsiyalar bilan chambarchas bog'liqdir. Sun'iy intellekt, virtual reallik, masofaviy ta'lim va adaptiv o'qitish texnologiyalari ta'lim jarayonining ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Ushbu yangiliklar ta'lim sifatini yanada oshirish va har bir o'quvchi uchun individual rivojlanish imkoniyatlarini yaratishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Shunday ekan, innovatsion pedagogik texnologiyalarni ta'lim tizimining barcha bo'g'inlarida keng joriy etish bugungi kunning muhim vazifalaridan biridir. Ular ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarni zamonaviy hayot talablariga mos ravishda tayyorlash va mamlakatning intellektual salohiyatini yuksaltirishga xizmat qiladigan eng muhim omillardan biri hisoblanadi.

Innovatsion pedagogik texnologiyalarning ta'lim sifatiga ta'sirini chuqurroq tahlil qilganda, ularning faqat metodik vosita emas, balki ta'lim falsafasini yangilovchi omil ekanligi namoyon bo'ladi. Chunki innovatsion texnologiyalar ta'lim jarayonining barcha tarkibiy qismlariga – maqsad, mazmun, metod, shakl va natijalarga ta'sir ko'rsatadi. Ular o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi munosabatlarni yangi bosqichga olib chiqadi hamda ta'limning insonparvarlik va demokratik tamoyillarini mustahkamlaydi.

Dunyo ta'lim tizimlari tajribasi shuni ko'rsatadiki, ta'lim sifati yuqori bo'lgan mamlakatlarda innovatsion yondashuvlar keng qo'llaniladi. Rivojlangan davlatlar ta'lim tizimida o'quvchilarning mustaqil faoliyatiga, tanqidiy fikrlashiga va amaliy kompetensiyalariga alohida e'tibor qaratiladi. Bu esa innovatsion pedagogik texnologiyalarning zamonaviy ta'limdagi ahamiyatini yanada oshirmoqda.

Ta'lim sifatini belgilovchi muhim omillardan biri bilimlarning hayot bilan bog'liqligidir. O'quvchi olgan bilimlarini real hayotda qo'llay olmasa, ta'limning samaradorligi pasayadi. Innovatsion pedagogik texnologiyalar esa nazariya va amaliyot o'rtasidagi bog'liqlikni mustahkamlash imkonini beradi. Masalan, amaliy mashg'ulotlar, loyihalar, tadqiqot ishlari va keys-stadilar orqali o'quvchilar bilimlarning amaliy ahamiyatini anglay boshlaydilar.

Innovatsion texnologiyalar yordamida tashkil etilgan darslarda o'quvchilar passiv tinglovchi emas, balki faol tadqiqotchi sifatida ishtirok etadilar. Ular muammolarni aniqlash, ma'lumotlarni tahlil qilish, yechim variantlarini ishlab chiqish va xulosalar chiqarish jarayonida bevosita qatnashadilar. Bunday faoliyat esa o'quvchilarning intellektual salohiyatini rivojlantiradi.

Zamonaviy ta'limning muhim maqsadlaridan biri o'quvchilarda tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishdir. Tanqidiy fikrlash insonning axborotlarni tahlil qilish, dalillarni baholash va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatini anglatadi. Innovatsion texnologiyalar aynan shu ko'nikmalarni rivojlantirish uchun keng imkoniyatlar yaratadi. Munozaralar, bahslar, muammoli topshiriqlar va ijodiy vazifalar o'quvchilarning fikrlash doirasini kengaytiradi.

Bugungi axborot asrida inson turli manbalardan ulkan hajmdagi ma'lumotlarni qabul qiladi. Shu sababli faqat axborotni eslab qolishning o'zi yetarli emas. Uni saralash, tahlil qilish va undan oqilona foydalanish zarur. Innovatsion pedagogik texnologiyalar o'quvchilarda aynan mana shu ko'nikmalarni rivojlantirishga xizmat qiladi.

Ta'lim sifati va innovatsion texnologiyalar o'rtasidagi bog'liqlikni ko'rsatadigan yana bir muhim jihat – bu individual yondashuvdir. Har bir o'quvchining qobiliyati, qiziqishi va o'zlashtirish darajasi turlicha bo'ladi. An'anaviy ta'limda barcha o'quvchilarga bir xil yondashuv qo'llanilgan bo'lsa, innovatsion texnologiyalar individual ta'lim imkoniyatlarini kengaytiradi. Raqamli platformalar, differensial topshiriqlar va moslashtirilgan o'quv dasturlari har bir o'quvchining ehtiyojlarini hisobga olishga yordam beradi.

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim innovatsion pedagogik texnologiyalarning muhim tarkibiy qismidir. Ushbu yondashuvning asosiy maqsadi o'quvchining shaxsiy salohiyatini ro'yobga chiqarishdir. O'quvchi o'z qobiliyatlarini namoyon etishi va rivojlantirishi uchun qulay sharoit yaratilganda ta'lim samaradorligi sezilarli darajada ortadi.

Innovatsion pedagogik texnologiyalar o'quvchilarning o'z-o'zini rivojlantirish ko'nikmalarini ham shakllantiradi. Zamonaviy jamiyatda inson butun umri davomida o'rganishga majbur. Kasblar, texnologiyalar va bilimlar tez yangilanayotgan bir davrda mustaqil ta'lim olish qobiliyati katta ahamiyatga ega. Shu sababli innovatsion texnologiyalar orqali o'quvchilarda umrbod ta'lim olish madaniyatini shakllantirish muhim vazifa hisoblanadi.

Ta'lim jarayonida hamkorlik texnologiyalaridan foydalanish ham katta natijalar beradi. Hamkorlik asosida tashkil etilgan faoliyat o'quvchilarda jamoa bilan ishlash, muloqot qilish, mas'uliyatni taqsimlash va murosaga kelish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Zamonaviy mehnat bozori aynan mana shunday kompetensiyalarga ega mutaxassislarni talab qilmoqda.

Innovatsion texnologiyalar pedagog faoliyatini ham yangi bosqichga olib chiqmoqda. Endilikda pedagogning asosiy vazifasi ma'lumot berish emas, balki o'quvchilarning bilim olish faoliyatini samarali tashkil etishdan iboratdir. Bu esa pedagogdan yuqori darajadagi kasbiy mahorat, ijodkorlik va innovatsion fikrlashni talab qiladi.

Bugungi kunda pedagogning muvaffaqiyati ko'p jihatdan uning innovatsion faoliyatiga bog'liq. O'qituvchi yangi metodlarni qo'llay olishi, axborot texnologiyalaridan samarali foydalanishi va ta'lim jarayonini zamon talablariga mos ravishda tashkil etishi kerak. Bunday pedagoglar ta'lim sifatining oshishida muhim rol o'ynaydilar.

Innovatsion texnologiyalar yordamida ta'lim natijalarini baholash tizimi ham takomillashmoqda. An'anaviy baholash tizimi ko'pincha faqat bilimlarni tekshirish bilan cheklangan bo'lsa, zamonaviy yondashuvlar kompetensiyalarni baholashga qaratilgan. Portfolio, elektron baholash, refleksiya va formatif

baholash usullari o'quvchilarning rivojlanishini kompleks tarzda tahlil qilish imkonini beradi.

O'zbekiston ta'lim tizimida ham innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish bo'yicha keng ko'lamlı islohotlar amalga oshirilmoqda. Maktab va oliy ta'lim muassasalarida zamonaviy pedagogik metodlardan foydalanish, raqamli ta'lim platformalarini rivojlantirish hamda o'qituvchilarning innovatsion kompetensiyalarini oshirishga katta e'tibor qaratilmoqda. Bu esa ta'lim sifatini yangi bosqichga olib chiqishga xizmat qilmoqda.

Kelajak ta'limi innovatsiyalar bilan chambarchas bog'liqdir. Sun'iy intellekt, virtual reallik, masofaviy ta'lim va adaptiv o'qitish texnologiyalari ta'lim jarayonining ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Ushbu yangiliklar ta'lim sifatini yanada oshirish va har bir o'quvchi uchun individual rivojlanish imkoniyatlarini yaratishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Shunday ekan, innovatsion pedagogik texnologiyalarni ta'lim tizimining barcha bo'g'inlarida keng joriy etish bugungi kunning muhim vazifalaridan biridir. Ular ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarni zamonaviy hayot talablariga mos ravishda tayyorlash va mamlakatning intellektual salohiyatini yuksaltirishga xizmat qiladigan eng muhim omillardan biri hisoblanadi.

Zamonaviy pedagog doimiy ravishda o'z ustida ishlashi, yangi bilimlarni o'zlashtirishi va innovatsion tajribalarni amaliyotga tatbiq etishi kerak. Chunki bugungi ta'lim tizimi tez sur'atlarda yangilanmoqda. Kecha samarali bo'lgan metod bugun eskirishi mumkin. Shu sababli pedagog innovatsion tafakkur egasi bo'lishi lozim.

Innovatsion pedagogik texnologiyalar ta'lim jarayonida teng imkoniyatlar yaratishga ham xizmat qiladi. Raqamli vositalar va masofaviy ta'lim texnologiyalari tufayli geografik joylashuvdan qat'i nazar, sifatli ta'lim olish imkoniyati kengaymoqda. Bu esa ta'limning ochiqligi va adolatliligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.

Masofaviy ta'lim texnologiyalari ayniqsa so'nggi yillarda katta ahamiyat kasb etdi. Ular o'quvchilarga vaqt va makondan mustaqil ravishda bilim olish imkoniyatini yaratdi. Shu bilan birga, elektron ta'lim resurslari va onlayn platformalar pedagoglar uchun ham yangi imkoniyatlar ochib berdi.

Innovatsion texnologiyalar yordamida tashkil etilgan ta'lim jarayonida o'quvchilar faqat bilim oluvchi emas, balki bilim yaratuvchi shaxs sifatida shakllanadi. Ular yangi g'oyalarni ilgari surishga, tadqiqotlar olib borishga va ijodiy yondashuvlarni qo'llashga o'rganadilar. Bu esa innovatsion jamiyatni shakllantirishning muhim omili hisoblanadi.

Kelajak iqtisodiyoti bilimlar iqtisodiyoti sifatida tavsiflanmoqda. Bunday iqtisodiyotda muvaffaqiyatning asosiy mezoni insonning ijodiy va intellektual salohiyati bilan belgilanadi. Shu sababli ta'lim tizimi o'quvchilarni nafaqat mavjud bilimlar bilan qurollantirishi, balki yangi bilimlarni yaratishga ham tayyorlashi zarur.

Innovatsion texnologiyalar o'quvchilarda liderlik qobiliyatlarini rivojlantirishga ham xizmat qiladi. Guruhli loyihalar, jamoaviy topshiriqlar va hamkorlikdagi faoliyatlar orqali o'quvchilar tashabbuskorlik, mas'uliyat va boshqaruv ko'nikmalarini egallaydilar. Bu esa ularning kelajakdagi kasbiy faoliyatida muhim ahamiyat kasb etadi.

Ta'lim sifatini oshirishda innovatsion texnologiyalarning yana bir muhim jihati - refleksiya madaniyatini shakllantirishidir. Refleksiya insonning o'z faoliyatini tahlil qilishi va baholash qobiliyatidir. Innovatsion metodlar orqali o'quvchilar o'z yutuqlari va kamchiliklarini anglaydilar, rivojlanish istiqbollari belgilaydilar va o'z ustida ishlashga intiladilar.

Shuningdek, innovatsion texnologiyalar ta'limning tarbiyaviy imkoniyatlarini ham kengaytiradi. Hamkorlik, muloqot, o'zaro hurmat va mas'uliyat kabi qadriyatlar innovatsion faoliyat jarayonida tabiiy ravishda shakllanadi. Shu jihatdan innovatsion texnologiyalar nafaqat bilim berish, balki barkamol shaxsni tarbiyalash vositasi ham hisoblanadi.

Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasida ham ta'lim sifatini oshirish va innovatsion rivojlanish ustuvor yo'nalishlardan biri sifatida belgilangan. Bu esa innovatsion pedagogik texnologiyalarni keng joriy etishning davlat miqyosidagi ahamiyatini ko'rsatadi. Ta'lim tizimini modernizatsiya qilish orqali mamlakatning intellektual salohiyatini yuksaltirish va xalqaro raqobatbardoshligini oshirish mumkin.

Xulosa qilib aytganda, innovatsion pedagogik texnologiyalar zamonaviy ta'limning ajralmas qismidir. Ular ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarning bilim va kompetensiyalarini rivojlantirish, mustaqil va kreativ fikrlashni shakllantirish hamda pedagogik jarayon samaradorligini ta'minlashda beqiyos ahamiyatga ega. Innovatsion texnologiyalarni chuqur o'rganish va amaliyotga keng joriy etish orqali ta'lim tizimini yangi bosqichga olib chiqish mumkin.

Xulosa

Ta'lim sifatini oshirishda innovatsion pedagogik texnologiyalar muhim strategik vosita hisoblanadi. Ular ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish, o'quvchilarning bilim olishga bo'lgan qiziqishini kuchaytirish, mustaqil fikrlash va ijodkorlikni rivojlantirish imkonini beradi. Innovatsion yondashuvlar orqali

ta'lim tizimi zamonaviy jamiyat talablariga moslashadi va raqobatbardosh kadrlarni tayyorlashga xizmat qiladi. Shu sababli innovatsion pedagogik texnologiyalarni amaliyotga keng tatbiq etish ta'lim tizimining ustuvor vazifalaridan biri bo'lib qolmoqda.

Amaliy tavsiyalar

1. Pedagoglarning innovatsion kompetensiyalarini muntazam rivojlantirish.
2. Ta'lim muassasalarini zamonaviy texnik vositalar bilan ta'minlash.
3. Raqamli ta'lim platformalaridan foydalanish ko'lamini kengaytirish.
4. Interfaol metodlarni dars jarayoniga keng joriy etish.
5. O'quvchilarning mustaqil tadqiqotchilik faoliyatini qo'llab-quvvatlash.
6. Kompetensiyaviy yondashuv asosida baholash tizimini rivojlantirish.
7. Sun'iy intellekt va raqamli texnologiyalar imkoniyatlaridan samarali foydalanish.
8. Ta'lim va amaliyot integratsiyasini kuchaytirish.
9. Xalqaro ilg'or tajribalarni o'rganish va tatbiq etish.

Innovatsion ta'lim muhitini shakllantirish.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Mirziyoyev Sh.M. "Yangi O'zbekiston strategiyasi". – Toshkent: O'zbekiston, 2021. – 464 b.
2. Mirziyoyev Sh.M. "Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz". – Toshkent: O'zbekiston, 2017. – 56 b.
3. Karimov I.A. "Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch". – Toshkent: Ma'naviyat, 2008. – 176 b.
4. Tolipov O', Usmonboyeva M. "Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari". – Toshkent: Fan, 2006. – 261 b.
5. Tolipov O', Usmonboyeva M. "Pedagogik texnologiya: nazariya va amaliyot". – Toshkent: Fan, 2005. – 206 b.
6. Ishmuhamedov R., Abduqodirov A., Pardaev A. "Ta'limda innovatsion texnologiyalar". – Toshkent: Iste'dod, 2008. – 180 b.
7. Azizxo'jayeva N.N. "Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat". – Toshkent: TDPU nashriyoti, 2006. – 192 b.
8. Ochilov M. "Yangi pedagogik texnologiyalar". – Qarshi: Nasaf, 2000. – 128 b.
9. Sayidahmedov N. "Pedagogik mahorat va pedagogik texnologiya". – Toshkent: Oliy pedagogika instituti, 2003. – 211 b.
10. Xoliqov A.A. "Pedagogik mahorat". – Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2011. – 420 b.
11. Ziyomuhammedov B., Tojiyev M. "Pedagogik texnologiya – zamonaviy o'zbek milliy modeli". – Toshkent: Lider Press, 2009. – 156 b.